

Debrecen szegényügye

ELŐADTA KUPINSZKY SÁNDOR

Mielőtt előadásom tulajdonképeni anyagára térnék, néhány szóval Debrecen várost ismertetem. Debrecen város Hajdú vármegye székhelye. A Tiszántúl fővárosa. Területe 166.284 kat. hold. Lakosainak száma kerekén 125.000. Debrecen századokon keresztül Magyarország legnépesebb városa volt, mert nagy közlekedési utak mentén, olyan ponton fekszik, ahol három különböző típusú táj egyesül. A gabonatermő Berettyó vidék, a homokos Nyírség és a legelőken gazdag Kunság – Hortobágy ősidőktől kezdve Debrecenben cseréli ki terményeit és áruit. Szerencsés mélyfúrások révén, amelyek 67 C°-os melegvizet adnak, az utóbbi években egyre inkább fürdővárossá fejlődik Debrecen, bár kereskedelme és kézműves ipara most is a legjelentősebb a magyar városok között Budapest után, mezőgazdasága pedig a legjelentősebb az országban. A Nagyerdőben hatalmas ősfák között van elhelyezve a thermál-fürdő, a fedettuszoda, a strandfürdő, az egyetem központi épülete, a klinikák, az Augusztá-szanatórium, a Stadion, a köztemető, a Tiszántúli Ipari és Kereskedelmi Árumintavásár pavillonjai, a csónakázó tó, a tennispályák és egyéb sport és szórakozó helyek. Mindezeket az intézményeket parkerdő köti össze. A városnak csatornázása, kitűnő vízü vízvezetéke, a külterületekre is kiterjedő villanyvilágítása, villamos vasútja és a környező községekbe autóbuszjáratai vannak. Vasútvonalai nyolc irányba ágaznak szét.

Ennek a nagy alföldi metropolisnak, a közismerten gazdag városnak a szegényügyét és szociális működését kívánom e tanfolyam résztvevőivel megismertetni. Ennek a tanfolyamnak keretében már több nagynevű előadó ajkáról hangzott el hasonló tárgyú előadás s emiatt meglehetősen nehéz feladatra vállalkoztam, de nem szándékom e helyen másokkal versenyre kelni, hanem az általános ismertetés mellett néhány, a gyakorlatban jól bevált rendszerre kívánom felhívni kedves kollégáim figyelmét. A hosszantartó véres világháborúnak, forradalmaknak, Trianonnak és a gazdasági válságoknak szükségszerű következménye volt az, hogy társadalmunk szinte egyik napról a másikra váratlanul szembe találkozott a félelmetes formát és méreteket öltött szociális problémákkal. Ma már talán éppen ezekről a kérdésekről hallunk legtöbbet és kevesen vannak, akiknek közvetlen környezetében valamelyik szociális kérdés kézzelfogható alakot ne öltött volna. Az általános elszegényedés miatt bekövetkező nyomoron és inségen segíteni mégis csak elsődrendű emberi kötelesség. Ez az emberi kötelesség nyilvánul meg a szociális munkában is.

Debrecen város szociális tevékenységének területét három nagy csoportra osztom fel és ezen csoportokon belül az amúgyis gyakran egymásba fonódó szociálpolitikai és közjótékonyági tevékenységet együttesen ismertetem. Ez a három csoport a következő: 1. anya-, csecsemő- és kisdédvédelem, 2. gyermekvédelem, 3. felnőttek védelme, illetőleg támogatása.

Az Anya- és csecsemővédelem kifejezetten szociálpolitikai tevékenység, mert elejét akarja venni mindannak, ami a gyermeknek, a jövő nemzedéknek akár lelki, akár testi fejlődését meggátolná. A hatóság már az áldott állapotban levő anyát védelmébe veszi és ha terhessége előrehaladott állapotában levő nő segélyért jelentkezik, úgy őt az Országos Stefánia Szövetség Anya- és csecsemővédő intézete veszi pártfogása alá. Az Anya- és csecsemővédelmet ugyanis mint állami feladatot a belügyminiszter az egész országban az Országos Stefánia Szövetség hatáskörébe utalta, de a népjóléti és munkaügyi miniszter egy 1924. évben kiadott rendeletével felkérte a törvényhatóságokat, hogy alakítsanak fiókszövetségeket és azokat anyagi erejükhöz mérten támogassák. Debrecen város ezt a szociális tevékenységét tehát az Országos Stefánia Szövetség helyi szervezetével együtt bonyolítja le oly módon, hogy a védelmi munkát a szövetség intézi, a felmerülő költségeket pedig nagyrésztben a város viseli. Anya-, csecsemő- és kisded-
védelemmel Debrecenben hat védőintézet foglalkozik, amelyek közül öt 3 védőnős, egy pedig 2 védőnős. A debreceni Stefánia fiókszövetségnek van egy tejkonyhája, egy bölcsődéje, egy napközi gyermekotthona, egy Anya- és csecsemőotthona, egy balatoni gyermeküdülőtelepe, quarzfénykezelése, 180 rend vándorkelengyéje, szülészeti vándorládái, vándormérlegei. A Stefánia fiókszövetséggel azonos tevékenységet fejt ki a Debreceni Közjótékonyági Egyesület, amelynek 1 gyermekkórháza és 1 szülőotthona van s a város megbízásából és a város által adott hozzájárulásból folyó évi március hó végéig 1 tüdőbeteggondozó intézetet tart fenn. Az Anya- és csecsemővédő intézetek, valamint a Debreceni Stefánia fiókszövetség együttes működésének képét a következő számadatok szemléltetik:

Az elmúlt év végén gondozásban volt 1.650 csecsemő, 3.039 kisded (1-3 éves), 195 terhes. Összes orvosi rendelések száma csecsemőknél és kisdedeknél az év folyamán 32.979 volt. Összes orvosi rendelések száma terheseknél: 1.218, gyermekágyas gondozás alatt volt az év folyamán: 2.211. Védőnői látogatások száma az ellenőrző látogatásokkal együtt 43.078. A zöldkereszt cukorakciója révén kiosztásra került 2.950 kg cukor, 921 védencnek. Tej- és tejkészítményakció során tej- vagy gyógytejsegélyben részesült 903 csecsemő, ingyen tápszer kiosztásra került 975 esetben. Csecsemőkelengye 502 esetben. Szülészeti vándorláda kölcsönzése 63 esetben. Csecsemő vándorkelengye 123 esetben. Hatóságoknál eljárás 2.729 esetben. Anyát vagy csecsemőt elhelyezett a fiókszövetség 284 esetben (menhely, anyaotthon). Foglalkozást szerzett 68 esetben. Házasságközvetítést előmozdított 43 esetben. Törvényesítést 55 esetben. Örökbefogadást 11 esetben. Ismeretterjesztő előadást tartott 88 esetben. Az Anya- és csecsemőotthonban az elmúlt év folyamán 151 anyás csecsemő és 26 anyátlan csecsemő volt gondozás alatt. Az anyás csecsemők gondozási napjainak száma az év folyamán 14.009, az anyátlan csecsemőké 3.167 volt. A tejkonyha ellátott az év folyamán összesen 1.420 csecsemőt és kisdedet, ezek közül térítés ellenében 134-et, térítés nélkül 903 inségest és 383 kórházi ápoltat. A város a tej és gyógytej segélyezéséhez 12.000 P segélyt adott, a tejkonyha személyzetét, a tüzelőanyagot és az egész berendezést a Stefánia fiókszövetség adta.

A balatonzamárdi gyermeküdülő telepén összesen 100 4-12 éves korú gyermek üdült, két turnusban, 30-30 napon át.

A Debreceni Közjótékonyági Egyesület működését a következő számadatok szemléltetik: Két kórházi alosztályán az év folyamán 939 beteget ápolat, 16.924 ápolási nappal. A szülőotthonban ápoltak száma az év folyamán 670, születések száma 555.

A tüdőbeteggondozó intézetben kezelés alatt volt az év folyamán 745 egyén, összes rendelések száma 4.464., röntgenvizsgálatok száma: 1.303, a gondozónői látogatások száma 3.152, töltések száma 245. A debreceni Stefánia fiókszövetség 1938. évi költségvetése 62.000. P, a Debreceni Közjótékonsági Egyesületé 75.000 P volt.

A város a Stefánia fiókszövetség által foglalkoztatott 7 védőnő fizetésére évi 10.884 P^t és a fiókszövetség segélye címén évi 18.000 P-t ad, ezenkívül a közjótékonsági egyesület által fenntartott tüdőbeteggondozó intézet részére évi 10.000 P segélyt biztosított. A gyermekvédelem, a 3-6 éves korúakra vonatkozólag a napközi gyermekotthonok által nyújtott gondozásban nyilvánul meg. A város az inségenyhítő tevékenység költségvetése terhére évi 50.000 P költséggel 8 napközi gyermekotthont tart fenn, egész éven át. A napközi gyermekotthonok közül 2 a város belterületén, 6 pedig kertészekben, telepeken van. Egy-egy napközi otthonban 50-80 gyermek részesül gondozásban. Naponként átlag 450-500 gyermek veszi igénybe. A gondozottak reggeli, ebéd és uzsonna ételmezést kapnak. Az iskolásgyermekek részére a város ugyancsak az inségenyhítő tevékenység keretében ebédetkeztetést biztosít, részint a népkonyhákön, részint a nagyobb távolságon levő külsőségi iskolákban történő kiosztás útján. A 6-14 éves korú iskolásgyermekek részére a Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) vezetése és *felügyelete mellett* a város ú. n. utcagyermek-otthont tart fenn, amelyekben 100-120 iskolásgyermek kap ellátást, reggelit, ebédet, vacsorát és iskolai tanulmányaikat tanító, illetve tanítónő felügyelete mellett végzik. Ez az utcagyermek-otthon az 1936. évben létesült, amikor a város a koldulási tilalomnak erélyesebb eszközökkel kívánt érvényt szerezni. Ennek az utcagyermek-otthonnak az a célja, hogy a gyermekeket az utcai koldulástól távol tartsa, amit elérhetünk azáltal, hogy egész napon át felügyelet alatt maradnak, a koldulásra kényszerülő vagy arra hajlamos gyermekek. Ugyancsak a KIE tartja fenn a város által adott hozzájárulásból a tanoncotthont is, ahol állandóan 30, legnagyobb részét szülőtlén árva részesül teljes ellátásban.

A szegénysorsú gyermekek felruházást költségére a város évenként 10.000 P-t, tanszersegélyekre, neveltetési segélyekre 6.000 P-t fordít. A Stefánia fiókszövetség működése keretében említett balatonzamárdi üdültetésen felül a város a Nagyerdőben mintegy 200 gyermeket nyaraltat a MANSZ vezetése mellett, 6 héten át.

A gyermekvédelem ismertetése során meg kell emlékezni a városi árvaszék család- és gyermekvédelmi akciójárói. Ide vonatkozóan Tatay Zoltán árvaszéki elnök által rendelkezésemre bocsátott ismertetést adom elő: „Kétségtelen, hogy az árvaszékek gyermekvédelmi ügyigazgatása ma már általábanvéve nem felel meg a mai kor követelményeinek, mert a gyámügyi igazgatás ma is túlnyomórésztben a hatáskörébe tartozó ügyek aktaszertű elintézésében merül ki. Pedig az árvaszékek ma már nem elégedhetnek meg azzal, hogy csak azokat a feladatokat teljesítsék, melyek a felügyeletük alá tartozó gyámoltak és gondnokoltak vagyoni érdekeinek biztosításából és vagyonuknak kezeléséből állanak, hanem részt kell venniük abban a szociálpolitikai munkában is, melyet a változó korszak, a népi irányban haladó társadalom és a megnehezedett életviszonyok immár minden modern fejlődési hatóságtól megkövetelnek. A családvédelem és gyermekvédelem az érdeklődés homlokterébe kerül. Valóban az általános tömegnyomor legsajnálatraméltóbb áldozatai a szegény gyermekek, akik megfelelő istápolás hiányában előbb-utóbb a biztos pusztulásnak vannak kitéve. A gyermekvédelem nálunk nemcsak szociális kérdés, hanem nemzeti ügy is. A nemzet erejét növeli, aki számára megmenti azokat, akik segítsége nélkül elpusztulnának! Ezirányban mielőbb törvényhozási intéz-

kedésekre van szükség. Addig is azonban olyan megoldást kell találni, hogy a gyámhatóságok az 1877: XX. te. 263. és 264. §-aiban előírt feladatoknak a mainál hatványozottabb mértékben eleget tudjanak tenni. Ezen feladatnak az adott viszonyok között lehető legjobb megvalósítása és fenti nagy szociális és nemzeti érdekek felismerése vezette Debrecen sz. kir. város árvaszékét akkor, mikor a székesfőváros árvaszékének mintájára, de a helyi viszonyokat figyelembevéve – saját kebelében gyermekvédelmi osztályt állított fel, s kiépítette a hivatásos gyámság és a pártfogók szervezetét.

A gyermekvédelmi osztály feladata:

- a) a házasságon kívül született 3-18 éves gyermek védelemé,
- b) a 3-18 éves törvényes gyermekek védelme, utóbbiak csak az esetben, ha
 1. elhagyottá nyilvánítottak,
 2. fiatakorúak bírósága elé kerültek,
 3. javító nevelésük válik szükségessé,
 4. jelenlegi környezetükben erkölcsi veszélynek vannak kitéve.

A hivatásos gyámokat a gyakorló ügyvédek közül – elsősorban a városi tiszteletbeli főügyészek és ügyészek, – valamint a debreceni ügyvédi kamara által javasolt ügyvédek, továbbá az arra vállalkozó más alkalmas egyének sorából rendeli ki az árvaszék.

A hivatásos gyám feladata:

- a) a tartásdíj biztosítása,
- b) a kiskorú vagyoni ügyeinek védelme.

A gyermekvédelem legfontosabb munkásai pártfogók, kiknek szociális érzékén és rátermettségén múlik az egész akció sikere.

Pártfogókul, illetve pártfogónőkul a gyermekvédelemmel foglalkozó intézmények, egyesületek és egyházirészek tagjai, továbbá hajlammal bíró és önként ajánlkozó férfiakat és nőket kért fel az árvaszék. A lehetőség szerint figyelembeveszi a pártfogolt gyermek nemét és vallását, továbbá azt, hogy a pártfogolt a pártfogó közelében lakjék.

A pártfogók részére az árvaszék elnöke utasítást adott ki.

Eszerint a pártfogó köteles a gondozása és felügyelete alá tartozó gyermek a) ellátását, b) egészségi állapotát, c) iskoláztatását, d) erkölcsös, vallásos és hazafias nevelését, e) foglalkoztatását ellenőrizni és észleleteiről jelenteni.

Köteles továbbá, hogy a házasságon kívül született gyermek szüleit az utólagos házasság által való törvényesítésre rábírja, a gyermek örökbefogadását előmozdítsa, s mindezekben legyen segítségül.

A pártfogó észleletei alapján a kiskorúak testi, szellemi és erkölcsi szükségleteiről vagy az állami, városi, egyházi és társadalmi jóléti intézmények igénybevételével gondoskodik, vagy ezirányban a gyermekvédelmi osztályhoz előterjesztést tesz.

Az utasítás természetesen a pártfogók munkájának csak a keretét adja meg, annak megfelelő tartalommal kitöltése a hajlam és a szív dolga. A pártfogók hivatása nemes, de igen nehéz., útjuk eredményes, de sokszor tövises.

A szegény emberekkel való érintkezés hangját eltalálni, az elvadult, eldurvult gyermeklelkek előtt egy új világot megnyitni nem könnyű feladat. Sok szeretet, sok áldozatos munka kell hozzá.

A gyermekvédelmi osztály az ellenőrzése alatt álló gyermekekről kartotékot vezet, melynek adatait jórészt a pártfogók által beadott környezettanulmányok és jelentések szolgáltadják. E kartoték a gyermekvédelmi akció élő anyagát képezi.

A gyermekvédelmi osztály állandó kapcsolatot tart fenn és közvetlen összeműködést fejt ki a gyermekvédelemmel foglalkozó állami és városi hatóságokkal, hivatalokkal és társadalmi szervezetekkel. Tervbevette a Magyar Családvédelmi Szövetség Debrecenben felállítandó szervezetével a legszorosabb kooperációt. Feladata a hatáskörébe vágó társadalmi megmozdulások kezdeményezése és kiépitése.

A gyermekvédelmi osztály feladata továbbá, hogy őre legyen a kiskorúak érdekeinek, számonkérő hatósága a szülőknek, gyámoknak. Atyai barátja mindazoknak, akik bizalommal hozzáfordulnak, s kiskorú gyermekek jövője tekintetében bármilyen tanácsot vagy intézkedést kérnek.

A szervezet kiépitése és működésbehozása azonban csak a feladat egyik része. Talán még nehezebb és fontosabb az akció anyagi feltételeinek előteremtése. Nálunk sajnos a szociális kiadások aránylag még mindig a legalacsonyabbak. Ennek oka az érdeklődés hiányában, közönyben s a kérdések rendkívüli fontosságának fel nem ismerésében van.

Remélhető azonban, hogy ezen okok megszűnésével lassanként a gyermekvédelmi akció forrásai is bővebben fognak buzogni, s lehetővé fogják tenni, hogy az árvaszékek valóban a gyermekvédelem bástyái legyenek...

A felnőttek szociális és egészségügyi védelmét a következőkben ismertetem: A felnőttek szegényügyi védelmét két csoportba sorozzuk, a munkaképesekére és a munkaképtelenekére. A munkaképes szegények támogatása az inségakció keretében történik. A 172.000/1936. B. M. sz. rendelet szerint a munkaképes szegények csak munka ellenében részesíthetők támogatásban. Az inségakció keretében, munka ellenében való támogatást személyes jelentkezés útján kell kérni.

A folyó évi inségakció keretében való támogatás végett 3.767 családfő 7.619 családtaggal, összesen tehát 11.386 személy jelentkezett. Ennek a hatalmas munkanélküli tömegnek munkával való ellátása nagy körültekintést és tervszerűséget kíván. A munkaalkalmak megválasztásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a munkát végző egyének különböző korú és foglalkozású, ennél fogva különböző munkaképességű egyének. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a végeztetendő inségmunkák a mezőgazdaságot hátrányosan ne befolyásolják. Mindezek mellett a munkálatok során mégis produktív és hasznóhajtó létesítmények keletkezzenek, a munkák nagyobb tömege foglalkoztatására alkalmasak legyenek s hogy a munkások lelkiismeretes munkával méltányos munkabért kapjanak, amely azonban a helyi legalacsonyabb munkabérnél magasabb nem lehet.

Előjáróban szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy az inségmunkákon való foglalkoztatás nem nyújt megélhetési lehetőséget, hanem csak megszabott időközönként ismétlődő támogatást, segítséget. A munka ellenében történő hatósági támogatás havonként legfeljebb egyszer igénylehető, mégpedig a munkát kérők által ténylegesen eltartott családtagok száma szerint megszabott időtartamra.

Az inségmunkák szervezetét, a bevezetett elvek gyakorlati alkalmazását úgy tekintetjük át legjobban, ha időrendi sorrendben részletezzük azokat a fázisokat, amelyeken keresztül a munkakereső a jelentkezéstől a munkabér felvételéig eljut.

Az inségmunkára jelentkezése alkalmával a munkanélküli inségesek személyi adatait, családi és anyagi körülményeit egy kartotéklapra feljegyzik. Ennek a kartotéklapnak a száma a jelentkező törzsszámává válik, amely az illetőnek nyilvántartási adata lesz.

A jelentkezést a helyszínen, azaz a jelentkező lakásán történő, minden részletre kiterjedő kivizsgálás követi. A kivizsgálás során készített környezettanulmány alapján

nyer elbírálást az, hogy a jelentkező részesülhet-e hatósági támogatásban, vagy nem s ha igen, milyen mérvben és formában.

Amennyiben a jelentkező munkaképes, úgy felvétetik az inségmunkára. A felvétellel egyidejűleg az is megállapítást nyer, hogy a jelentkező hány családtagot tart el. Eltartott családtagnak tekinthető a feleség és a 16 éven aluli gyermek, ha önálló keresetük nincsen. Ugyanilyen beszámítás alá esnek az eltartott, munkaképtelen öreg szülők. A 16 éven felüli gyermekeknek már külön kell jelentkezni. Az eltartottként megállapított családtagok száma szerint az inségmunkára felvett munkanélküliek 7 csoportra oszthatnak. Az I. csoportba a magánosok, akik senkit nem tartanak el, a II. csoportba az egy, a III. csoportba a kettő, a IV. csoportba a három és így tovább családtagot eltartók kerülnek. Ez az osztályozás egyúttal azt is megszabja, hogy havonta milyen mértékben vehetik igénybe a jelentkezők a munka ellenében nyújtható támogatást, vagyis hogy havonként mennyit dolgozhatnak. A munkaidő mértékegysége a munkanap s az így megállapított mérték a ledolgozható havi keret. Azonban nem minden munkás keres egyformán s így ugyanazon munkaidő alatt egyik munkás több, a másik kevesebb munkabérhez jutna, ha a havi keret csak a munkanapokban lenne megszabva. Hogy ezt elkerüljük, a ledolgozható havi keretet az egyes csoportoknak engedélyezett munkanapok alapulvételével pénzértékben állapítjuk meg, mégpedig úgy, hogy az inségmunkán hivatalosan megállapított napszámber és az engedélyezett munkanapok szorzata adja a havonta ledolgozható keretet pénzértékben, másszóval azt, hogy az egyes inségmunkások egy hónapban mennyit kereshetnek.

A jelenleg érvényben levő havi keretek a következők:

I. csoport. Magános.	Dolgozhat havonként 6 napot,	6x180	P = 1080 P.
II. csoport. 1 cs. tag.	Dolgozhat havonként 8 napot,	8x180	P - 1480 P.
III. csoport. 2 cs. tag.	Dolgozhat havonként 10 napot,	10x1.80	P - 18.- P.

Úgy, hogy a havi keret családtagonként 2-2 nappal emelkedik s a 6 és ennél több családtagot eltartó inségmunkás havonként 32.40 P-t kereshet.

A most folyó inségvadban az inségmunka tartama öt hónapra van előirányozva, tehát a most ismertetett havi kereteknek ötszörösét keresheti meg minden inségmunkás csoportbeosztásának megfelelően az inségvad alatt. Ha a kimutatást figyelemmel kísérjük, úgy látjuk, hogy csak abban az esetben dolgozhatja ki az inségmunkás az engedélyezett munkanapjait, ha napi keresete 180 P, ami a megállapított hivatalos napszámber és aminél kevesebbet nem is kereshet az inségmunkán senki. Ha azonban napi keresete 1/80 P-nél magasabb, akkor a megszabott pénzkeret elérésére kevesebb munkanap szükséges az előirányozottnál. Ezért mihelyst a munkás a havi megszabott keretnek megfelelő pénzösszeget megkereste, a munkából kiállítják s ezzel elérjük azt, hogy bár havonta mindenki azonos összeget kereshet (csoportján belül), de nem egyforma, hanem rövidebb idő alatt is.

Ennek kétszeres előnye van. Elsősorban a munkás hamarabb hozzájuthat a részére engedélyezett pénzösszeghez s azután módjában van másutt munkát vállalni, másodszorban pedig a hamarabb távozók helyét előbb be lehet tölteni újabb támogatásra szoruló munkanélküliekkel.

Ezeknek az elveknek és szabályoknak gyakorlati pontos keresztülvitelét a szociális ügyosztály keretében egy külön erre a célra szervezett könyvelési osztály végzi és irányítja, külső muatársainak, a bérelszámoló felügyelőknek a segítségével, akik kint a munkahelye-

ken működnek és feladatuk legfontosabb része a munkások leváltása, ha a megszabott kereteket megkeresték. A munkára jelentkező inséges tehát az elmondott feltételek mellett állhat munkába, mégpedig a kialakult gyakorlat szerint akkor, ha felvétele után munkára való beosztás végett jelentkezik. Első jelentkezése alkalmával ugyanis a jelentkező általában az inségenyhítő tevékenység keretébe való felvételét kérte. Miután felvételre, külön kell bejelentenie, hogy dolgozni akar, mert sokan a jelentkezésük vagy felvételük után gyakran alkalmi munkához jutnak, így ezek ebben az esetben nem tartanak, de nem is tarthatnak igényt az inségmunkára, így kirendelésük teljesen felesleges adminisztrációs munkát jelentene. Később az illetők munkanélkülivé válván, jelentkeznek munkáért, ha szükségük van rá. Ezzel a módszerrel elérjük azt, hogy mindig olyanok jutnak munkához, akik rá vannak utalva, egyszerűsítjük az adminisztrációt és a munkáltató hivatalok által kért munkáslétszámot minden esetben biztosítani tudjuk.

Itt kell kitérni arra, hogy az inségmunkák egy-két elenyésző kivételtől eltekintve, napszám vagy akkord-bérfizetési rendszer mellett végeztetnek. Általános elv az, hogy amennyiben lehetséges, minden munka akkord-bérfizetési rendszer mellett végeztessék, napszámban csak ott, ahol az akkordirozás nem lehetséges. Köztudomású ugyanis, hogy az akkordban végeztetett munka a mellett, hogy a munkásnak magasabb napi keresetet biztosít, sokkal olcsóbb a napszámmunkánál. A munkás fizetését az általa nyújtott és pontosan felmért teljesítményért kapja, ennek tudatában nagyobb ambícióval dolgozik, munkabéréért pedig 100%-os ellenértéket nyújt.

A napszámmunkánál viszont az amúgyis biztos napszámber tudatában a munkakészség és a munkateljesítmény gyakorlati tapasztalatok szerint legtöbbször alatta marad a kifizetett munkabér értékének.

Az inségakcióra felvétel végett jelentkezők közül azok, akik négy közép- vagy ennél magasabb iskolai végzettséggel bírnak, munkafelügyelői beosztást nyernek. Kirendelésük módja, munkaidejük mérve ugyanolyan és ugyanannyi, mint a fizikai munkásoké, azzal a különbséggel, hogy napszámjuk magasabban van megállapítva és felügyelői vagy más irányú szellemi munkával (pl. raktárnok) vannak foglalkoztatva.

Az inségenyhítő tevékenység keretében azonban nemcsak férfiak, hanem nők is részesülhetnek munka ellenében hatósági támogatásban. A nők adminisztratív szempontból a férfikkal teljesen azonos – az előzőekben részletezett – elbánás alá esnek. Munkára a MANSZ által vezetett inségakciós női foglalkoztató műhelybe osztatnak be, ahol szőnyeg- és vászonszövést, továbbá egyéb női háziipari és kézimunkát végeznek. A bérelszámolási rendszer ugyanaz, mint a férfi fizikai munkásoké, napszámjuk azonban, mint női napszám, alacsonyabban van megállapítva.

Az inségmunkások a havonta nyújtott munkaalkalmak mellett ú. n. népjóléti szolgáltatásokban is részesülnek. Kis gyermekeik napközi otthonokban gondoztatnak, iskolásgyermekeik az iskolákban népkonyhai ellátásban részesülnek, a távol tanyai iskolákba járó gyermekek pedig a népkonyhai ellátást nyers élelmiszerek útján kapják. Mindezt díjtalanul. Saját személyükre is igénybevehetik a népkonyhai ellátást a munkások, de ezt csak térítés ellenében. Egy népkonyhai ebéd ára inségmunkások részére 10 fillérben van megállapítva, s az igénybevett mennyiség ellenértéke mindenkor munkabérből méltányos részletekben kerül levonásra, ezt a levonást azonban megállapított havi keretükön felül ledolgozhatják. A tél folyamán az inségmunkásokon a napi átlagos dolgozólétszám 750 fő volt. A megállapított napszámber i'80 P, munkafelügyelőknek és előmunkásoknak 2 – P. Az átlagos napi akkordkereset 3.20 P-re tehető. A női foglal-

koztató műhelyben $r = Pa$ megállapított napszám, míg az akkordbérek heti átlaga 8-10 P-re tehető.

Az inségenyhitő tevékenységet a város polgármestere, illetve az ő nevében a szociális ügyosztály vezetője irányítja. A város az inségenyhitő tevékenység keretében nagyszámban foglalkoztat szellemi szükségmunkásokat is. A múlt évben foglalkoztatott 152 szellemi szükségmunkás létszám most 130-ra csökkent. Ezek az egyes városi ügyosztályoknál és hivataloknál működnek. Havi fizetésük 50-100 P-ben van megállapítva. A családfenntartók családtagonként havi 5 – P külön segélyt kapnak.

A szellemi szükségmunkások foglalkoztatását nem csupán szociális szempontok teszik szükségessé, hanem a városi adminisztráció zavartalan ellátásának biztosítása is. A szellemi szükségmunkások legnagyobb része felelősséggel járó tisztviselői munkát végez. A bevált munkaerők, amikor arra lehetőség nyílik, magasabb állásra alkalmaztatnak, így az elmúlt hónapban is 16 szellemi szükségmunkás neveztetett ki napidíjasnak, vagy állástalan diplomásoknak biztosított kisegítő munkaerői állásra.

Említettem, hogy az inségenyhitő tevékenység keretében végzendő munkálatok kiválasztásánál figyelemmel vagyunk arra, hogy produktív és hasznothajtó létesítmények keletkezzenek. Erre a m. kir. belügyminiszter úr is felhívja a városok figyelmét az inségenyhitő tevékenység megszervezésére vonatkozó körrendeletében. Ezeket a szempontokat Debrecen város sohasem tévesztette szem elől. Inségmunkák keretében végeztetett a hatalmas méretű nagyerdei stadion földmunkája, a nagyerdei strandfürdő földmunkája, a nagyerdőben, a volt katonai lőtér helyén 13 tennispálya építése, az erdei vasút vonalának meghosszabbítása, a városi szegényháznak egy nagyobb épülettel való bővítése, a volt bábaképző intézet 7 épületének, amely szociális intézmények elhelyezésére vétetett igénybe, tatarozása és megfelelő átalakítása, az ugyanott elhelyezett tüdőbeteg gondozó intézet és kórház korszerű átalakítása, az egészségvédő intézet bővítése, kertéségi utcák rendezése, salakjárdák készítése. A most folyó inségakció keretében nagyobbzású munkálat 30.000 P előirányzattal a nyúlási 50 kat. hold területű legelőnek magánrepülőtér céljára igénybevétele érdekében szükségessé vált planirozása.

A város tehát amellet, hogy a munkanélküli inségeseknek munka ellenében való támogatását biztosítani igyekszik, nagyobbbrészt olyan munkálatokat végeztet, amelyek városrendezési és városfejlesztési szempontból is maradandó alkotásokká válnak.

A város inségenyhitő tevékenységének költségvetése évenként 500.000 P körüli keretben mozog. Az 1938/39. évi előirányzat úgy a bevételi, mint szükségleti részben 531.000 P. Ebből fizikai munkálatokra 230.000 P, szellemi szükségmunkások foglalkoztatására 90.000 P. Női foglalkoztató műhely fenntartási kiadásaira 12.000 P. Népkonyhák fenntartására 82.000 P. Napközi gyermekotthonok és egyéb gyermekvédelmi célokra 56.000 P. Egyéb kiadásokra 60.000 P. Fedezetül szolgálnak a város hozzájárulása kb. 210.000 P-vel, az inségjárulékokból befolyó bevételek 230.000 P és 90.000 P államsegély. A városi hozzájárulás összegében bennfoglaltatik 82.000 P, amelyet a villanyárak és vízdíjak után kimondottan az inségakció javára törvényhatósági bizottsági felhatalmazás alapján szed a város a fogyasztóktól.

Ezek után áttérek a tulajdonképpen szegényügyre, a munkaképtelen szegények gondozásának ismertetésére. A munkaképtelen szegények gondozása terén kétféle módot különböztetünk meg: 1. a zárt szegénygondozási formát, amely intézetekben, szegényházakban helyezi el az arra rászorult és ellátatlan szegényeket, 2. a nyílt szegény gondozási formát, amely készpénz és esetleg természetbeni adománnyal igyekszik a rászor-

rult egyének létminimumát biztosítani. Debrecen város területén a zárt szegény gondozás keretein belül 371 munkaképtelen szegény nyer ellátást. Ezek közül 260 a városi szegényházban, 78 a református szegényházban, 8 a róm. kat. szegényházban, 25 pedig az izr. hitközség által fenntartott aggok menházában van elhelyezve. Debrecen sz. kir. város szegényháza 1895. november hó i-én nyílt meg. Eredetileg 120 ápoltra volt berendezve. Régi honvédkaszárnya épülete alakítottát át erre a célra. A városi szegényház alapítását az tette szükségessé, hogy a városban lévő két felekezeti ápoloda megtelt és a felekezeti szegényházak csak a saját felekezetükhöz tartozó s lehetőleg némi vagyonnal rendelkező ápoltaikat vettek fel elsősorban, míg az egyéb közületi ellátásra szorulókat, pl. teljesen elbetegedetteket, hülyéket, nem ön- és közveszélyes elmebetegeket nem vették létszámukba, s így ezek a város utcáin koldulva nem éppen épületes látványt mutattak. A városi szegényház alapításától kezdve legfőbb intenció az volt, hogy minden ápolta a saját testi erejéhez képest legyen foglalkoztatva s azokat, akik esetleg tunyaságból kifolyólag jutottak az elszegényedés ama folyamatába, amely miatt őket közhatalóságilag kellett ellátni, munkához szoktassák s így esetleg újra mint a társadalom hasznos tagjai adassanak vissza az emberi közösségnek.

Tollfosztással, kosárfonással és az intézet rendelkezésére bocsátott 11 holdas kertészettel az ápoltaik foglalkozása sikerültnek is volt mondható.

A város által fenntartott szegényházban az ápoltaik létszáma a háború kitöréséig 120-130 volt s intenzivebb fejlődését csak a református szegényház részbeni szünetelése, illetve létszámának időszaki apasztása növelte meg olyformán, hogy 1928-ban az 147-re emelkedett az ápoltaik létszáma. Ez a létszám a gazdasági válság elmélyülésével fokozatosan emelkedett, így 1934-ben az ápoltaik létszáma 231-re, mikoris 134 férfi és 97 nő volt az ápoltaik létszáma. 1939-ben pedig 160 férfi és 100 nő van ápolás alatt s így a 260-as létszámmal Debrecen sz. kir. város szegényháza a legnagyobb vidéki szegényház. A szegényház megnyitása óta 1.464 férfi és 1.062 nő volt ápolás alatt.

Debrecen sz. kir. város közönsége híven a szegényügyi szabályrendeletben lefektetett azon alapelvekhez, amely szerint minden ápolta a saját testi erejéhez képest dolgozni köteles, az ápoltaik létszámának emelkedése miatt 5 hold és 1060 négyszögöllel emelte a szegényház konyhakerti területét, s ma leszámítva az épületek által elfoglalt terület-részt, 15 hold áll a legintenzivebb kertgazdasági megművelés alatt, amely vízvezetéki hálózattal van ellátva, vízszükségletét saját motora által biztosítja és abban kizárólag az ápoltaik munkaerejének igénybevételével a szegényház teljes zöldség- és főzelék-szükséglete megterem, azonkívül a benne levő 800 gyümölcsfa termése az intézet lekvár- és befőtt szükségletét teljesen fedezi. Az intézet tojásszükségletét 200 baromfiból álló tyúkállomány teljesen fedezi, míg a pulyka- és libaállomány a szegények ünnepi kosztját javítja. A városi szegényház kertészetének bruttó jövedelme a piaci árakat számítva, még eddig állandóan elérte az évi 6.000 P-t.

Debrecen városa figyelemmel a szegényház egyre emelkedő szükségleteire, annak költségvetését, különösen az utóbbi években igen tekintélyes összeggel emelte, mert míg 1936-ban a városi szegényház költségvetése évi 60.000 P-t tett ki, ami egy ápoltnak ellátási önköltségét 64 fillérben határozta meg, míg 1939-re ugyanolyan létszám mellett a szegényház költségvetése 90.000 P-t tesz ki, ami a fejenkénti ellátás költségénél napi 96 fillérnek felel meg.

A városi szegényház lakói Debrecenben három csoportra oszlanak és pedig a munkaképesekre, a csökkent munkaképességűekre és a kórházi ápolásra szorulóakra.

Sajnálattal kell megállapítani, hogy a létszám emelkedése ellenére a munkaképes emberek létszáma állandóan csökken, ellenben az ápolásra szoruló betegek száma állandóan emelkedik, mert amíg 1932-ben 215-ös létszám mellett a 32 ágyra berendezett és modern orvosi felszereléssel ellátott kórházi osztály elég volt, addig ma 260 ápoltnál a kórházi ápolásra szoruló ápoltak száma állandóan meghaladja a 80-at, aminek eredménye az lett, hogy a város törvényhatósága a szorosán vett ápolónői teendők ellátására szakképzett diakonissza ápolónőt állított be, akinek a munkaképes ápoltak közül állandóan 10 egyén segédkezik. Az intézet minden tekintetben az önellátásra törekszik, s így az apróbb házijavitásokra, asztalos, bográr, lakatos, festő, cipész és szabóműhely van, úgy hogy ily irányú javításokat teljesen a szakmabeli munkaképes ápoltak végzik. Ezenkívül ápoltak dolgoznak a konyhán, virágkertészetben, tollfosztásnál, saját maguk vágják a fát. Az ételmezés házilag történik, a kenyér, hús, fűszer és tejszükségletet vállalkozás útján biztosítja a város. A kertgazdaság a főzelék és konyhakerti, valamint gyümölcsszükségletet teljesen biztosítja. Az ételmezési nyersanyagra naponta egy ápoltrészére 42 fillér rendelkezésre, ami megfelelő bőséges ellátást, kb. 2.500 kalóriát biztosít az ápoltrészére. Az ápoltr 52%-a debreceni születésű, míg 48% vidéki.

A református egyház is tart fenn szegényházat, amelyet Debrecen sz. kir. város építtetett 1908-ban 200.000 aranykorona költséggel. Napi ételmezési költsége 53 fillér. A református szegényház Debrecen városától jelenleg 13.330 P segélyben részesül.

Az 1770-es évek táján épített róm. kat. szegényházban 8 ápoltr van. A város szegényháza évente 1.192 P-vel segíyezi.

A zárt szegénygondozás keretében említem meg a Magyar Vörös-Kereszt Egylet báró Vay Lászlóné Szeretetotthonát, amely 1936. november havában kezdte meg működését a város által erre a célra használatra átengedett és a szociális telepen levő épületben. Ebben a Szeretetotthonban 22 előregedett intelligens hölgy nyer elhelyezést, részben díjtalanul, részben csekély nyug- vagy kegydíjjárandóságuk átengedése ellenében.

A zárt szegénygondozásban részesülő 370 körüli szegénnyel szemben, a nyílt gondozásban, vagyis otthoni ellátásban részesülő szegények száma meghaladja a 800-at. Ezenkívül az eseti segíyezések havonként 200-ra tehetők. A nyílt szegénygondozásban részesülők részére a város évenként 120.000 P-t fordít, ami tehát havonként 10.000 P kiadást jelent. Az évi 120.000 P szükségletből a város költségvetésileg 40.000 P-t állít rendelkezésre, 80.000 P pedig társadalmi adakozásból jelentkezik. A nyílt szegénygondozás 1936. január óta a Magyar Norma rendszere szerint történik.

Az 1936. évet megelőző időben a város szegénysegélyezésekre évenként 36.000 P-t fordított. Ebből az összegből 450-500 szegény részesült támogatásban havonként. Ez az összeg a szükségletet megközelítőleg sem elégítette ki s ennek a hatóság is tudatában volt. Módot kellett keresni a szegények jobb ellátására és a nagy mértékben elhatalmasodott koldulás megszüntetésére anélkül, hogy a városra a mai rendkívül súlyos gazdasági viszonyok között újabb terheket hárítanának. Ez a megoldás a Magyar Norma rendszerű szegénygondozás bevezetésével látszott biztosíthatónak. 1935. tavaszán, amikor a szociális ügyek intézésével megbizattam, első teendőmnek tartottam a szegényügy rendezését. A törvényhatósági bizottság, a város vezetősége, az egyházak és a társadalom részéről a legteljesebb megértéssel találkoztam és nagyarányú propagandát indítottunk az akció sikere érdekében. 1935. november havában Szeretet Hetet rendeztünk, amelynek keretében a templomokban, a törvényhatóság székházában, kaszinóknban, gazdakörökben, Kereskedő Társulatban, ipartestületben, kertségi olvasó-

körökben stb. felkért előadók, egyházi, közigazgatási és társadalmi előkelőségek, szórakoztató előadás keretében ismertették a Magyar Norma rendszerű szegénygondozás mibenlétét, annak bevezetésének szükségességét. A propaganda befejezése után megindítottuk a havonkénti rendszeres adományok felajánlásának gyűjtését. A gyűjtés nagy munkájára a Jótékony Nőegylet, a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége, a Diakonisszák, Missziós nővérek, a Leányklub, Revíziós Leánykör tagjai vállalkoztak s ezeket fizetett munkaerőkkel egészítettük ki és minden házba bekopogtattak a város polgármestere által kibocsátott körlevéllel és felajánlást kérő ívvel. A propaganda és az áldozatos munka meghozta a maga gyümölcsét. A város áldozatkész közönsége körében a nemes cél megértésre talált és a legszegényebb néposztálybeliek is lelkesedéssel ajánlották fel filléreiket. A nagyobb testületeket, közhivatalokat, pénzintézeteket és az általuk foglalkoztatott tisztviselőket együttes felajánlásra kértük fel, hogy a gyűjtés munkáját megkönnyítsük.

A felajánlások havi eredménye 6.600 P körüli összegben jelentkezett, aminek évi összege 80.000 P. Kétségesnek látszott, hogy a felajánlások teljes összegben befizettetnek. Igen sokan csak első felbuzdulásnak tekintették ezt az eredményt. Örömmel és nagy elismeréssel állapíthattuk meg az első év végén, hogy az eredetileg felajánlott összegek 100%-ig befolytak. Voltak ugyan olyanok, akik évközben kiestek a felajánlók közül, elköltözés vagy anyagi helyzetükben beállott változás miatt, ezek helyett azonban igyekeztünk újabb felajánlókat szerezni. A megindulás óta ezt a tevékenységet állandóan folytatjuk s ennek a munkának tudható be, hogy a gyűjtés megindítása óta eltelt több mint három év alatt a szegénygondozás céljaira szolgáló összegek nem csökkentek, eddig minden évben elértük a 80.000 P-t. Ilyen körülmények között adva volt a lehetőség a szegényügy gyökeres rendezésének.

Elsősorban megalakítottuk a Társadalmi Segítő Bizottságot. Ennek elnöke a mindenkori polgármester, előadója a szociális ügyosztály vezetője, tagjai az egyházak vezetői, néhány törvényhatósági bizottsági tag és a jótékony egyesületek vezetői. A szegények látogatására és gondozására 9 ref. diakonissza testvér és 3 szociális missziós nővért alkalmaztunk. A felajánlott összegek beszédésére és egyben koldus-ellenőrzésre 12 intelligensebb munkanélküli inségest 60 P fizetéssel állítottunk munkába. Elkészítettük a szegénykatasztert. A kolduláson talált egyénekről környezettanulmányt készítettünk. Ha ennek során támogatásra való jogosultsága megállapítást nyert, a közsegélyesek közé felvettük, ha pedig az nyert megállapítást, hogy a kolduláson ért egyén nem debreceni, állandó lakóhelyére toloncoltattuk. A város a koldulási tilalmat a m. kir. rendőrséggel karöltve ellenőrzi és mindazok ellen, akiket kolduláson ér a legerélyesebb eszközökkel jár el. A néhány hónapig tartó átmeneti időben sok munkát adott a koldulásoknak az utcáról való eltávolítása, mert a közönség egy része az utcai adakozástól nem zárkózott el, de felvilágosító propaganda és koldusok ellen folyamatba tett eljárások meghozták a várt és kívánatos eredményt. Az utcákról eltűntek a koldusok és ma a már csak szórványosan, főként a szomszédos falvak lakói közül jelennek meg egyesek.

A külső szegénygondozásban részesülők, az u. n. közsegélyesek részére természetbeni és készpénzsegélyeket nyújtunk. A természetbeni segélyezés megnyilvánul szükséglakás rendelkezésre bocsátásában, népkonyhai étkeztetésben, természetbeni élelmiszerek szolgáltatásában. Készpénzt csak apróbb beszerzések fedezésére, a legszükségesebb mértékben nyújtunk. Igen sok közsegélyezett lakbérét fizetjük, közvetlenül a

háztulajdonos kezéhez. Szükséglakások hiányában – a város mintegy 50 lakást bérel és bocsátja a közsegélyesek és kilakoltatottak rendelkezésére. A városnak a külső periferián 2 nagy épületben mintegy 100 család elhelyezésére szolgált szükséglakása volt, azonban ezeket életveszélyességük miatt az 1937. évben le kellett bontani. Ezt a hiányt most bérlet útján igyekszünk pótolni egyelőre, de remény van arra, hogy rövidesen egészséges kertes házakat, munkáslakásokat és egy népszállót építtet a város. Ilyen beruházásokra a törvényhatósági bizottság egyelőre 250.000 P kölcsön felvételét engedélyezte s a kölcsönüggyben folytatott tárgyalások kedvező' eredménnyel kecsegtetnek, úgyhogy ezeket a szociális szempontból igen nagy jelentőségű létesítményeket rendeltetésüknek átadhatjuk nemsokára.

Debrecen szegényügyével kapcsolatban említést kell tennem az egészségvédelemről is. A népjóléti és Munkügyi miniszternek 400/1932. sz. rendelete értelmében a szegények a közgyógyoszerellátás keretében részesíttetnek orvosi és gyógyszerellátásban. A városnak ilyen címen teljesített kiadásai már hosszabb idők óta meghaladják az évi 80.000 P-t, amely összeg más városok hasonló természetű kiadásait jelentékenyen meghaladja. A múlt évi június hó végéig a közgyógyoszerellátás igénybevételére a szegénységi bizonyítvány jogosított. A szegénységi bizonyítványok érvényességi ideje a kiállításától számított egy évi időtartam. Ezt a közgyógyoszer igénybevételére jogosító szegénységi bizonyítványt természetesen minden arra rászoruló igénybe is vette és annak birtokában bármikor jelentkezhetett a rendelésre jogosított orvosnál. Ez a rendszer meggondolásra készítette a város vezetőségét, mert a szegénységi bizonyítvány birtokosa évközben kerülhetett olyan helyzetbe, hogy a gyógyszerellátásra való jogosultsága megszűnt, akár azért mert állandó és a közönséges napszámot meghaladó keresethez jutott, akár pedig azért, mert OTI vagy más betegbiztosító intézet tagjává lett. A szegénységi bizonyítvány felmutatása mellett azonban zavartalanul igénybe vehette az orvosi segítséget és közgyógyszert a város terhére. Ezzel természetesen mentesült attól a néhány fillér kiadástól, amibe a beteglap és a gyógyszer kiváltása került volna. A közgyógyoszerellátásra való jogosítás rendszerét tehát szigorítani kellett.

Múlt évi július hó 1. óta az elsőfokú közigazgatási hatóság által közgyógyoszerellátás igénybevételére kiadott szegénységi bizonyítványok érvényüket veszítették. A közgyógyoszerellátás egész adminisztrációjának ellátását azóta a szociális ügyosztály intézi. Az új rendszer szerint – a 400/1932. sz. rendelet alapján – közgyógyoszerellátásban részesülnek a I. közsegélyesek, II. ínséges munkanélküliek, a gyermekmenhely által külső gondozásra kiadott gyermekek, a hadirokkantak, a rendeletben említett megszorításokkal és ezekbe a kategóriákba nem tartozó olyan szegények, akiknek keresetük a közönséges napszámot nem haladja meg. Ebbe a kategóriába tartozókat 2 csoportba sorozzuk, *a)* és *b)* csoportba. Az előbbibe azok kerülnek, akik beletartoznának az Ínségesek csoportjába, de ínségakcióra még nem jelentkeztek, Ínséges igazolványi könyvecskével ellátva nincsenek. A *b)* csoportba azok kerülnek, akik a gyógyszer igénylése idejében a feltétlenül szükséges gyógyszer árát sem képesek megfizetni, de meg van a lehetősége annak, hogy idővel a kiszolgáltatót vények értéke behajtható lesz. Ezeket külön nyilvántartjuk és évenként a behajtást 5 éven át szorgalmazzuk. Az új rendszer mellett a szegénységi bizonyítvány helyett a hatósági engedély jogosít a közgyógyoszer igénybevételére és ennek a hatósági engedélynek az érvénye egy hónapra szól. A közgyógyoszerellátást kérő minden egyes egyénről helyszíni környezettanulmányt veszünk fel, ezután megvizsgáljuk, hogy a jelentkező nem tagja-e valamely betegbiztosító

intézetnek. Ezzel az OTI vagy más megbiztosító intézeti tagság ellenőrzésével az elmúlt év folyamán jelentős megtakarítást sikerült elérnünk, mert a közgyógyoszerellátásra jelentkezett 7.200 családfőből 516 OTI ellátottat találtunk és igen sok jelentkező nem jutott hatósági engedélyhez azok közül, akik szegénységi bizonyítvány birtokosai voltak. Az a körülmény is, hogy a hatósági engedély érvénye csak egy hónapra szól, sokakat meggondolásra késztet, hogy azt kevésbé indokolt esetben is igényelje. Ennek az újonnan bevezetett rendszernek eredményeként az 1938. évi július hó i-től az év végéig terjedő féléven át az 1937. év hasonló időszakához viszonyítva a közgyógyoszerellátási kiadások 200.000 P-t meghaladó összeggel csökkentek.

A város belterületén annak központjában egy központi szegénybeteg rendelő működik, ahol a belsőségi városi orvosok felváltva teljesítenek szolgálatot.

A központi szegénybeteg rendelőn kívül Egészségvédő Intézetet is tart fenn a város a szociális telepen, egy egyetemi magántanár szakorvos vezetése mellett. Ebben az intézetben az évi rendelések száma csaknem eléri a 20.000-t. Eddig a Debreceni Közjótékony-sági Egyesület által fenntartott Tüdőbetegrendelő Intézet a múlt hó végével megszűnt és április hó i-én megkezdte működését városi kezelésben a mai kor követelményeinek megfelelően létesített és berendezett dispensair, amellyel kapcsolatban iskolaegészség-ügyi ellátás is biztosítva van és egy 30 ágyas tüdőbeteggondozó szolgáltni fogja Debrecen közegészség ügyét.

Amint az elmondottakból kitűnik, a jelenlegi rendkívüli viszonyok a hatóságtól és a társadalomtól a legkülönbözőbb és sokszor igen nehéz problémák megoldását kívánják. A megoldás útjában a legnagyobb nehézségeket kétségkívül az anyagi erők hiánya okozza, a pénzügyi nehézségek leküzdése. Meg kell azonban állapítanunk, hogy Debrecen város ebbeli kötelességeit mindenkor igyekezett teljesíteni és szociális tevékenységében mindenkor a lehetőséghez képest nagy áldozatkészséget tanúsított. Debrecen város folyó évi költségvetésében a szegényügyi és népjóléti kiadásokra 360.000 P-t meghaladó összeg irányoztatott elő s ha ehhez hozzávesszük a rendes évi költségvetésben nem szereplő, inségenyhítés céljait szolgáló több mint félmillió pengőt, akkor nyilvánvalónak látszik, hogy az ország vidéki városai között ebben az áldozatkészségben Debrecen városa vezet. Sok munka, sok nemes törekvés áll mögöttünk, mégsem mondhatjuk, hogy már minden feladatunknak eleget tettünk, mert az igazság az, hogy még rengeteg komoly tennivaló van szociális téren, mert nemzetünk fennmaradását csak akkor biztosíthatjuk, ha a szociál-politikai tevékenységet előtérbe helyezzük, ha a további elszegényedést, süllyedést, nyomort megelőzzük és minden erőnkkel biztosítjuk minden magyar családnak az emberhez méltó megélhetés lehetőségét és minden magyar gyermek útjából eltávolítunk minden akadályt, amely őt szellemi és testi fejlődésében gátolná.

Nagy célkitűzések ezek, melyeket sem a hatóság, sem a társadalom külön-külön elszigetelve nem oldhat meg. A kormányzatnak és a törvényhozásnak itt további nagy döntő kezdeményező és példátadó szerepe van, amelyhez hozzá kell kapcsolódnunk a hatóságoknak, de amelyet a társadalom megértő és öntudatos szociális munkájának kell egy teljes egészé formálni. Nehéz és fáradtságos az a munka, amit mi szociális munkások végzünk, de soha nem lankadva, türelemmel és odaadással dolgozunk a szegények megsegítésén, mert törhetetlenül hisszük és reméljük, hogy elérjük a szebb és boldogabb magyar jövőndőt.